

Wat heb je aan een UPO?

Er is weer discussie ontstaan over UPO's. Het ABP heeft UPO's verstrekt met te hoge bedragen en vordert die terug. Kan dat zomaar? Het heeft in ieder geval geleid tot Kamervragen, een motie van Pieter Omtzigt en onderzoek door minister Koolmees. De problematiek is overigens niet nieuw; zo schreef ik al in het novembernummer van 2009 over onjuiste pensioenaanspraken.

Heb je recht op het pensioen zoals dat op je UPO staat vermeld of heb je recht op het pensioen zoals dat is berekend op basis van het pensioenreglement? De pensioenovereenkomst bepaalt waar een deelnemer recht op heeft. Daarin staat dat pensioen wordt opgebouwd op basis van een pensioenreglement. Dat is dus doorslaggevend. Jaarlijks wordt op basis van het pensioenreglement de opgebouwde pensioenaanspraak berekend en op het UPO vermeld. In theorie is de aldus berekende pensioenaanspraak dus altijd gelijk aan de pensioenaanspraak op het UPO. Theorie en praktijk zijn blijkbaar niet gelijk. Elders in dit nummer geeft Teun Huijg aan wat de juridische gevolgen zijn als de aanspraken uit het UPO niet gelijk zijn aan die op basis van het pensioenreglement. Het antwoord op die vraag laat ik graag aan hem.

De kwaliteit van UPO's valt tegen

Wijken pensioenaanspraken uit een UPO vaak af van de pensioenaanspraken uit het reglement? De Autoriteit Financiële Markten heeft in 2010 het Rapport

Justtheid UPO opgesteld. Daarin meldt ze bij 29% van de onderzochte pensioenfondsen cijfermatige onjuistheden op het UPO te hebben geconstateerd. Bij 13% waren dat onjuistheden die te herleiden zijn tot onduidelijke of verouderde tekst van het pensioenreglement en bij 64% was de weergave van de pensioenaanspraken niet correct. Verder bleken overgangs- en voorwaardelijke regelingen een bron van fouten te zijn en werkte de complexiteit van regelingen eveneens onjuistheden in de hand. De Nederlandsche Bank heeft in 2010 en 2011 zogenoemde Quinto onderzoeken gedaan naar de administratie van pensioenaanspraken. Ook daaruit bleek dat die administraties fouten bevatten. Is de kwaliteit van UPO's nu beter? Dat weten we niet. Ik heb geen recentere rapporten hierover kunnen vinden.

Sinds 2010 is er het nodige gewijzigd in pensioenland. Zo is de pensioenleeftijd verhoogd, is de wet verbeterde premiereregeling in werking getreden, heeft het algemene pensioenfonds het licht gezien en zijn veel pensioenfondsen weg gefuseerd of geliquideerd. Al deze ontwikkelingen tezamen hebben geleid tot meer complexiteit en meer overgangsregelingen, bijna een garantie voor onjuistheden. Best kans dus dat UPO's nogal eens de plank mis slaan en dat menig pensioengerechtigde zonder te weten meer of juist minder pensioen krijgt dan waar hij recht op heeft.

Onjuiste UPO's, een grote zorg!

Is het zorgelijk dat UPO's niet juist zijn? Zeker wel. Een gemiddelde deelnemer kan immers niet narekenen of zijn UPO juist is. Een ouderwetse eindloonregeling zou nog redelijk na te rekenen zijn. Bij een geïndexeerde middelloonregeling is dat al praktisch onmogelijk. Uit eerdergenoemde rapporten blijkt dat het zeer arbeidsintensief is om de aanspraken van individuele deelnemers na te rekenen. Hoe zou dan een gemiddelde deelnemer zijn eigen pensioenaanspraak moeten vaststellen? Dit wordt helemaal lastig als het pensioenreglement enkele malen is gewijzigd, het verschillende overgangsregelingen bevat en er daarnaast ook nog sprake is van deeltijdwerk en/of een echtscheiding. Als een deelnemer dan niet eens kan vertrouwen op zijn UPO, heeft hij geen enkel houvast om de hoogte van zijn ouderdoms- en partnerpensioen te verifiëren. Daarnaast is de juistheid van UPO's van belang voor het vertrouwen van deelnemers in het pensioenstel-

Roel Veugelers
Mr. R.J.G. Veugelers is
advocaat en mediator
bij Blom Veugelers
Zuiderman Advocaten

sel. Voor de doorsnee deelnemer is pensioen een zwarte doos, die pas op de pensioendatum opengaat. Vaak valt de inhoud dan zwaar tegen. Voor het vertrouwen van deelnemers is het van belang dat zij jaarlijks via het UPO tot op de cent nauwkeurig worden geïnformeerd over de hoogte van hun pensioen, zodat ze op de pensioendatum niet voor verrassingen komen te staan.

Ik begrijp ook wel dat het niet gaat lukken om werkelijk iedere UPO foutloos te maken. Maar het is wel zaak om het percentage foute UPO's zo klein mogelijk te laten zijn. Wat dat betreft straalt het percentage in het oude AFM-rapport naar mijn mening geen vertrouwen uit. Iedereen is erbij gebaat als bijvoorbeeld ten minste 98 of desnoods 95% van de UPO's juist is en pensioenuitvoerders die scores ook kunnen aantonen.

Hoe kan de kwaliteit van UPO's worden verbeterd?

In de rapporten van DNB en AFM staat dat overgangsregelingen en complexe reglementen een bron van fouten zijn. Door het beperken daarvan wordt de kans op fouten in UPO's verkleind. Hier ontstaat een dilemma. Complexe regelingen zijn vaak het gevolg van typische Nederlandse polderoplossingen, waarbij wordt gezocht naar een regeling die zo evenwichtig mogelijk is voor alle doelgroepen en leeftijdscohorten. Voorbeelden daarvan zijn de voorwaardelijke VPL-regelingen, het automatisch verhogen van de pensioenleeftijd en de verbeterde premiereregeling. Stuk voor stuk zeer evenwichtige regelingen, maar ook zeer complex. Dat zorgt voor meer fouten in UPO's en daardoor weer minder vertrouwen in ons pensioenstelsel. Dat vertrouwen wordt ook vermindert doordat veel deelnemers deze complexe systematiek eenvoudigweg niet begrijpen. Sociale partners en politiek moeten keuzes maken. Durven ze te kiezen voor nieuwe regelingen die eenvoudig zijn, maar op sommige punten niet geheel evenwichtig?

Naast streven naar eenvoudiger regelingen kan ook worden gekozen voor regelmatig en breed onderzoek

naar de kwaliteit van UPO's door de toezichthouders. Dergelijk onderzoek is echter zeer arbeidsintensief. DNB geeft nu sturing door middel van good practices voor robuuste pensioenadministratie. Waarschijnlijk komt dit de kwaliteit van de UPO's ten goede, maar of dat werkelijk zo is, kan met die practices niet worden vastgesteld. Ook voor het vertrouwen in ons pensioenstelsel zou het goed zijn als uit grondig onderzoek blijkt dat de kwaliteit is verbeterd. In het Quinto rapport stelt DNB voor dat pensioenuitvoerders periodiek individuele aanspraken integraal doorrekenen. Dat lijkt mij een goede suggestie. Ik heb daar echter nog niet veel van gezien. Wellicht valt te overwegen om dit verplicht te stellen.

Kan ook de deelnemer nog een rol spelen bij het verbeteren van UPO's? Hij zou in ieder geval een aantal gegevens op het UPO kunnen controleren, zoals (pensioengevend) salaris, dienstjaren en gezinssamenstelling. Het zou ook helpen als het UPO de pensioenaanspraak van het vorig jaar vermeldt en met een berekening toont hoeveel pensioen er in het laatste jaar is opgebouwd. Daarmee kan de deelnemer de volledige opbouw vanaf het begin volgen en merkt hij vreemde afwijkingen in enig jaar ook eerder op. Bouwt hij jaar in, jaar uit rond de € 1000 aan pensioen op, dan moet het hem toch opvallen als hij in enig jaar plotseling maar € 500 opbouwt.

Als ooit 98% van de UPO's onberispelijk is, zal de discussie over onjuiste UPO's waarschijnlijk wel zijn uitgedoofd. En zal er ook meer vertrouwen in het pensioenstelsel zijn ontstaan. Is het ondanks alles niet mogelijk om de UPO's op een hoger plan te tillen, dan kan ervoor worden gekozen om in de wet op te nemen dat het UPO de reglementaire pensioenaanspraken van een deelnemer bevat en dat een beroep op de onjuistheid van het UPO door de uitvoerder of een deelnemer na vijf jaar verjaart. Dat is dan wel een paardenmiddel, dat zowel uitvoerders als deelnemers een grote verantwoordelijkheid voor een zorgvuldige controle oplegt. In het novembernummer van 2009 heb ik deze optie al eens genoemd. ●